

לא רק לקבוע את ערכם ה"מוסרי" של הכוחות המזוינים, אלא שסייע להתוות את הדרך לשינויים מתאימים העלולים להידרש בחינוך החייל ובשיטת ההענשה.

ד.

מערכת החוקים הצבאיים שלנו התפתחה על יסוד מערכת השיפוט של ה"הגנה". היתה זו מערכת שיפוט של תנועת מחתרת. עם הקמת הצבא היה צורך להתאימה לעקרונות השיפוט הצבאי המקובלים. כשם שצבא ישראל לא היה קם בלי קיום ה"הגנה", כן לא היתה יכולה מערכת השיפוט הצבאי שלנו להתפתח בלי בתי-דין של ה"הגנה". את הצורות החיצוניות של המשפט הצבאי ואת שיטותיו אפשר להעתיק מצבאות שונים. אבל לעולם אל לנו להעתיק אלינו, או לחקות, את הרוח ורוח ה"הגנה" היא היא המוכרחה להשאר מושרשת במערכת השיפוט של צבאנו.

בדומה לתמורות ההכרחיות העוברות כעת על צבאנו ומוסדותיו — כן גם התמורות במערכת השיפוט הצבאי שלנו, חייבות להתבסס על מסורת ה"הגנה" ועל רוחה, אשר נוצרו והתפתחו בעבודה שקדנית של עשרות שנים.

שנגדיר אותה כרוח חיילית אמיתית, ואשר היא היא המבטיחה את התמסרות החייל לחובותיו. השמירה על הערכים החייליים, ההכרחיים לקיום הצבא, מצדיקה את השימוש בעונש.

שמירת הצבא בפני פגיעות בלתי חוקיות אלו צריכה להיות תמיד מטרתו הסופית של העונש. העונש הוא גמול על התנהגות רעה או פושעת, וכפרה על עבירות, ובה בשעה יש בו משום אזהרה לאחרים. בתוך החברה הצבאית, שגורל משותף קושר את כל חבריה בקשר אמיץ, יש בעונש צודק משום גורם מסייע לקיים בתמידות את היחידה בטוהרה, וקיבוץ ממושע של חיילים יבינהו ויצדיקוהו. דבר המובן מאליו הוא, שעל העונש להיות מותאם לכל מקרה ומקרה, כי רק אז יעורר הרגשה שהוא תגמול צודק.

החשיבות הרבה הנודעת לחוקת העונשין הצבאית וערכה במתן דמות בחי צבא, מחייבת להציג את שאלת העבריינות הצבאית ככללה. המדובר אינו במקרה בודד, זה או אחר, והתשובה צריכה להינתן רק על סמך הסתכלות כוללת. כי אחוז גבוה של עבריינות בתוך חיל מסוים, מסקנותיו מדאיגות, מבחינת ערכו של החיל בתור חיל. לכן יש לנהל, במסגרת השיפוט הצבאי, רישום סטטיסטי מתאים, שיאפשר

ברנ. פ. ס. הרארק

קריאת ספרות צבאית הסטורית - כיצד?

לרשותו, לגודל המשימה ולתנאי פעולותיו. אך זעומה היא התועלת שניתן להפיק ע"י כך שפשוט קוראים בסיפור-המעשה, ובהערות המחברים, ואף אם עוקבים על פני מפה אחרי מהלך הפעולות. הדרך המועילה ביותר היא — תחילה לברר לעצמך, מתוך הספר, מה היה המצב ברגע נתון מסוים — ואח"כ נסה לבנות במוחך-אתה את הפתרון לבעיה המוצגת. במלים אחרות, על הלומד לנסות ולהציב עצמו במקומו של המפקד באותו מסע, כשהוא משתדל לברר, כל כמה שהדבר ניתן, מה ידע הלז על האויב, ומה היה מצב הגורמים ה"מנהלתיים". משעשית זאת, קרא הערכה ברת-סמכה — ולא חשוב איזו מאלה המצויות — על אותו מסע, וברר לעצמך האם הנך מסכים למסקנותיה, או שהנך שולל אותן. ואל-נא תשכח את הצורך לעמוד על המשמר בפני נטיה

התביעות אותן מציגה המלחמה בזמננו, הן כה רבות ומגוונות עד כי התפיסה של נושאים צבאיים כשלעצמם אינה יכולה להספיק עוד לקצין ה"חדיש", החייב עתה להיות בעל ידיעה כללית רחבת-היקף. אך עם זאת, אין תכליתה של הקריאה המקצועית הרחבת-הדעת, פשוטו כמשמעו, או צבירת בקיאות — ותו לא. תכליתה — לרכוש את היכולת להעמיד את הידיעה לרשות פתרון של בעיות ממשיכות, ולהכשיר את המחשבה להגיב על הבלתי-צפוי. — — —

קורא, המתחיל בלימוד מסע-מלחמה מסוים, צריך שירכוש לעצמו מושג ברור על אופים ומניעיהם של הנפשות-הפועלות הראשיות; וכן — מה היתה תכליתו של מסע-המלחמה, מה ההוראות ניתנו למצביא, ובאיזו מידה התאימו מקורות-היכולת, שהועמדו

בלתי-אובייקטיבית המצויה בספר זה או אחר; אפילו רשומות-מסעות רשמיים לא תמיד הנם נקיים מנגע זה.

מסע ארץ-ישראל, 18-1917, הריהו מלא לקח מכל הסוגים, — החל בשימוש-למעשה ב„עקרונות-המלחמה“ הנודעים וגמור בתחבולות „לבלבל את עשׂ תונות האויב, ולהגותו“. רבה היא התועלת אשר ניתן להפיק מלימוד אופרציות אלו — וביחוד, כשבעקבותיו תבוא ההתבוננות והשיקול, כיצד היו משתנים דרכי-הפעולה עקב תנאים שהשתנו ומשהרהרת בסוגיה זו — פנה אל מסע-המלחמה של גנ' וויול בלוב (1941-1940), ואל המבצעים שבוצעו שם במחציתה השניה של שנת 1942. ואזי מצוא תמצא נקודות-דמיון רבות עם המסע בארץ-ישראל וכן תמצא תמורות רבות, שמקורן בהתפתחות שחלה בדור האחרון. מבני-הצבא המשוריינים באו תחת דיכוי-הפרשים; ואלו „בימוי“, כדי להוליך שולל את האויב, של חניות דחלילי-סוסים, ענני אבק במדבר ושדרות צועדות, — דברים הכול-טים כל כך בזכרוננו מפרשת מערכותיו של אלנבי בארץ-הקודש — הכר נכירם ב„גולמי“ טנקים, מכר-ביות-משא וכר — ובתנועות-מסע בלוב שמטרתן היתה ההונאה, נתרש גיחיל רב-מימדים באשר למספרם ולעצמתם של כלי-מטוס; אך אותם ה„עקרונות“ עתיקי-הימים עודם קיימים ועומדים; וכן — השפעתה של העצמה הימית, ואלו הבעיות בתנועה ובאספקת כוח-האדם והציוד, והחזקותם — הרי חיוניותן רק גברה. אולם מעל לכל אלה קיים ועומד לפנינו

הגורם האנושי: כי האדם עודנו השליט במכונה.

הצעד העקבי, לאחר קריאה והשוואה כזו, יהיה לשקול ולחשב כיצד עלולות אופרציות כאלה, או בדומה להן, להיות מושפעות ע״י מגמות-התפתחות אשר תיתכנה בעתיד. — — —

„לעתים קרובות מצויה הנטייה לרכז את תשומת-הלב רק על גילויי האינסטרטגיה והטקטיקה שבמסע-עות-מלחמה, אשר על טיבם מבקשים לעמוד. ואין זה אלא משגה. כי לעולם חייבים ללמוד את הגורמים הפסיכולוגיים והמנהלתיים, וכן את שיטת-הפיקוד, והשפעתה על המפקדים הסרים למרותה ועל הגיי-סות; ולבסוף — אך לא משום שהדבר הנו פחות-ערך — יש ללמוד כיצד נהג המצביא ביחסיו עם בעלי-בריתו.“

ניתן לומר, כי אם תכנית הקריאה תבוצע לפי הקיים אשר סומנו לעיל, הרי המפקד-העתיד ימצא מכשיר את עצמו לטפל כיאות באותן בעיות, שהיקפן והשינויים החלים בהן גדלים והולכים ללא-הפסק, והעתידים אולי לנבוע עקב התנאים המשתנים ומתוך ההתפתחות המדעית והטכנית, כבר נאמר על חכם, בן המאה הי״ז: „קרא קרא הרבה; אולם הת-בוננותו בדברים שקולה היתה עוד יותר מקריאתו“. הדבר נכון שבעתים לגבי לימוד וחקר שאלות המלחמה, שבהן יש לא רק לקרוא קריאה מרובה, למדי, אלא לבלות בהרהורי-מחשבה זמן רב יותר אף מזמן הקריאה.

„בשדה-המערכה אין עוד מקום ללימוד; שם, פשוט, עושה האדם את אשר ביכולתו לעשות למען השתמש, הלכה למעשה, במה שכבר ידוע לו מקודם. ומכאן נובע גם משום מה — אפילו בשביל מעשה לא-רוב — חייב אדם לדעת הרבה כבר מקודם, — ולדעתו היטב.“

מרשל פוש

„לא יהיה בדבר משום ערך-רוב אם ינדע לך, כי נפוליאון זכה במסע-המלחמה של 1796 ע״י „תמרון לפי קוים פנימיים“, — או משפטים אחרים בדומה לזה. ואלו, אם יכול אתה לגלות כיצד אדם צעיר ובלתי-נודע הצליח להאציל השראה לתוך צבא מורעב-למחצה, מרדני ולבוש-סחבות והניעה להלחם; כיצד העניק לו את המרץ והתנופה לצעד במסע וללחום בקרב כאשר צעדו ולחמו, כיצד הוא שלט וניצח על מצביאים קשישים ומנוסים ממנו — כי אז אכן למדת משהו...“

פילד-מרשל לורד וויול